Recordant José Emilio Pérez Sánchez (1935-2010)

Mireia Freixa i Serra

Acadèmica de número. mireia.freixa@ub.edu

El passat 14 d'agost va morir a Madrid un dels més prestigiosos historiadors de l'art espanyol, José Emilio Pérez Sánchez. Havia nascut a Cartagena dins d'una família molt sensible a temes culturals i que havia estat represaliada en el primer franquisme. Va estudiar Filosofia i Lletres a la Universitat de València i a la Universitat Complutense. Es va doctorar en aquesta mateixa universitat, el 1963, amb la tesi *Pintura italiana del siglo XVII en España* sota la direcció de Diego Angulo a qui sempre va considerar el seu mestre. Era gran aficionat a la música, cinèfil –de jove havia iniciat estudis de direcció de cinema– i també va escriure poesia.

Va iniciar la seva carrera universitària l'any 1967 quan va concursar a una plaça de professor agregat d'Art Modern i Contemporani a la Universitat Complutense. Més tard, va exercir com a catedràtic a la Universitat Autònoma de Madrid entre el 1973 i el 1981, data en què va fer el trasllat definitiu a la Universitat Complutense de Madrid.

Al costat de la Universitat va desenvolupar una tasca ingent com a museògraf al Museu del Prado, un entorn que el va convertir en un extraordinari especialista en pintura espanyola del barroc. Va iniciar la seva col·laboració, el 1961, com encarregat del control de les obres dipositades a d'altres institucions, *El Prado disperso*, com li agradava de nomenar aquesta col·lecció. Entre el 1972 i el 1981 en va ser sotsdirector sota la direcció de Xavier de Salas i, finalment, director entre el 1983 i el 1991. Des del seu càrrec va fomentar una política de muntatge de grans exposicions, com ara Goya y el espíritu de la Ilustración (1989) o l'antològica de Velázquez (1990), que presentaven al públic obres de màxima qualitat amb gran rigor científic i un sòlid discurs expositiu. Va presentar la seva dimissió de la gran pinacoteca per mostrar el seu desacord amb el Govern central a causa de la implicació espanyola en la Guerra del Golf. La dignitat d'aquest gest sempre la recordarem.

Entre les seves publicacions volem citar en primer lloc els catàlegs raonats de col·leccions públiques i privades com ara el *Catálogo de dibujos: Real Academia de Bellas Artes de San Fernando* (1967), *Museo del Prado. Catálogo de dibujos I: Dibujos españoles. Siglos XV-XVII* (1972) i, especialment, els quatre volums del *Corpus of Spanish Drawings*, amb Diego Angulo (1977). Podem citar, així mateix, importants i decisives monografies com *Pasado, presente y futuro del Museo del Prado* (1977), *Historia del dibujo en España, de la Edad Media a Goya* (1986), *Pintura barroca en España, 1600-1750* (1992), *De pintura y pintores* (1993) y *La nature morte espagnole du XVIIe siècle à Goya* (1987) i, en col·laboració amb Diego Angulo, *Escuela madrileña del primer tercio del siglo XVII* (1969), *Historia de la pintura española* (1972) i *Historia de la pintura española: escuela madrileña del segundo tercio del siglo XVII* (1983). Però volem destacar també d'altres obres, aparentment menors com la redacció d'un manual de batxillerat que va formar moltes generacions, *Historia del Arte*, redactat amb la col·laboració de José Mª de Azcárate i Juan A. Ramírez (1979).

Podem, així mateix, destacar la seva tasca com a curador d'exposicions com *Caravaggio y el naturalismo español* (1973), *D. Antonio de Pereda* (1978), *Pintura española de bodegones y floreros de 1600 a Goya* (1983), *Pintura napolitana. De Caravaggio a Giordano* (1985), *Carreño, Rizzi, Herrera y la pintura madrileña de su tiempo* (1986) o *Ribera* (1992).

Era membre de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, de la Real Academia de la Historia y de l'Academia dei Lincei de Roma – en aquest cas a proposta de Giulio Carlo Argan. Pel que correspon a la nostra Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi, va ser elegit acadèmic corresponent per Madrid el dia 18 d'octubre de 1989.

19 de gener de 2011